

Til minde om Olga Schweizer. Kendte danske musikere ærer dansk koncertpianist, en helt i Albanien

Af Feride Istogu Gillesberg

Read the English version below.

To koncerter med klassisk musik i juni ærede mindet om den danske koncertpianist Olga Schweizer Libohova, hvis mod gjorde hende til en albansk helt under Anden Verdenskrig. Den nyligt oprettede dansk-albanske kulturorganisation, Lola Aleks Gjoka-Selskabet, efter den første albanske pianist, Lola Aleks Gjoka (1910-1985), arrangerede koncerterne i Albanien, den 3. juni i Libohova og den 7. juni i Tirana. De verdensberømte danske operasangere Stig Fogh Andersen, tenor, og Gitta-Maria Sjöberg, sopran, der var æreskunstnere, fik selskab af den danske pianist Knud Rasmussen og tenoren John Olsen samt denne forfatter.

Olga Schweizer Libohova (1886-1958) er bedst kendt i den lille by Libohova som "Madame Olga" eller "Zonja Olga" på albansk. Efter at have afsluttet sin uddannelse i Paris i begyndelsen af 1900-tallet gav hun talrige koncerter i europæiske hovedstæder, herunder Istanbul, hvor hun mødte den albanske intellektuelle Mufid Bey Libohova, som studerede på byens militærakademi. De to blev forelskede ved første blik og forlovede sig snart. De blev gift og bosatte sig i Albanien i 1909, hvor Bey Libohova spillede en vigtig rolle i skabelsen af nationen. Da Albanien endelig fik sin uafhængighed i 1912 efter 500 års besættelse af Det Osmanniske Rige, blev Libohova landets første indenrigsminister, senere finansminister og grundlægger af nationalbanken og landets valuta. Senere

fungerede han som udenrigsminister.

Schweizers efterkommere fortæller historier om, hvordan hun elskede Albanien og dets folk. Derfor blev hun i Albanien, selv efter sin mands død i 1927. Hun tog sig af befolkningen i Libohova med et åbent hjerte og med hengivenhed og omsorg. Måske var det de karaktertræk, hun havde med sig fra sin danske opvækst, til at hjælpe mennesker i nød. Befolkningen i Libohova elskede hende for hendes venlighed og hengivenhed over for dem og gav hende det ærefulde navn "Madame Olga".

I 1944 kom den tyske hær til Libohova for at udføre en hævnaktion mod partisanerne i området. Nazisterne stillede alle de mandlige indbyggere, gamle som unge, op på en række for at likvidere dem. Men madame Olga, som havde set, hvad der skete, kom ud af sit hus og gik hen til den tyske officer, der havde kommandoen. Hun stoppede ham i det øjeblik, han skulle til at beordre soldaterne til at skyde. På flydende tysk spurgte Olga officeren, hvad de havde gang i. Officeren var forvirret; han kunne ikke tro, hvad han hørte – en kvinde et sted langt væk, som talte flydende tysk! Han spurgte hende, hvem hun var. Hun undgik ham og sagde: "Jeg er en borger, som dem du har stillet op. Jeg er en borger, der lever med hverdagens bekymringer, sorger og glæder, ligesom alle andre her, hverken bedre eller værre end dem. Jeg nyder stor respekt fra borgerne her, og jeg beder jer om at lade dem gå."

Den tyske officer blev mere og mere forvirret; Olga blev ved med at sige, at disse mænd var uskyldige, og at de hundrede mænd var en del af hundrede familier, som hun alle kendte. Der var ingen partisaner blandt dem. Men officeren svarede, at han havde ordre til at skyde dem. Madame Olga forsikrede ham igen om, at der ikke var nogen partisaner, og sluttede af med at sige: "Jeg er som dem, så du må behandle mig som dem." Så stillede hun sig midt i rækken og sagde til officeren: "Hvis du tror, at disse mennesker er skyldige, hvilket jeg garanterer dig, at de ikke er, så skyd mig først!"

Der var stille et øjeblik.

“Hvem er du,” ville officeren vide.

“Det er ikke vigtigt,” var hendes svar. Officeren fortsatte med at spørge, og til sidst fortalte Madame Olga ham, at hun var Mufid Bey Libohovas kone. Det fik officeren til at ringe til den tyske kommandocentral i hovedstaden Tirana. Da den øverstbefalende hørte Libohovas navn, gav han ordre til at lade dem alle gå fri.

Olgas tapperhed er blevet genfortalt af alle efterkommere af dem, der blev reddet den dag og overlevede krigen, fra generation til generation. Hendes heltemodige handling er ikke blevet glemt, og hun lever videre i hjerterne på folk i Libohova den dag i dag. Men hendes heltemod blev først kendt uden for byen efter kommunismens fald i 1991.

Beretningen om Olga Schweizer skal også bringes ud over Albaniens grænser. De danske musikere, der hørte historien fra denne forfatter, som foreslog en koncert til ære for Schweizer, var rørte og bærede over at være en del af en klassisk koncert til hendes minde. Andersen og Sjöbjerg rejste sammen med Olsen, Rasmussen og undertegnede til Albanien for at afholde de to koncerter med et dansk-albansk program.

En lokalpolitiker fra Helsingør og en større delegation af danske borgere samt medlemmer af Dansk Albansk Venskabsforening rejste også fra Danmark til begivenheden. I Libohova var byens torv fyldt med de lokale beboere, herunder borgmesteren, sammen med danskerne, den danske konsul i Albanien og repræsentanter for den albanske intelligentsia fra Tirana. Selv albanske familier, der bor i Grækenland, og som havde hørt om fejringen, rejste dertil for at deltage: Medlemmer af deres familier var blevet reddet af Olgas mod. Libohova blev omdannet til et historisk teater.

Fejringen begyndte med afsløringen af en smuk mindeplade med et portræt af Olga Schweizer, lavet af den albansk-danske

billedhugger Bajramali Idrizi, som blev sat op ved indgangen til Libohova-familiens hus. Indvielsesceremonien blev efterfulgt af taler og en gruppe børn, der dansede. Højdepunktet kom med den klassiske koncert. Sammen med de berømte kunstnere i programmet var en albansk sopran fra Gjirokaster, en kendt albansk komponist af folkesange, Rolandi Cenko, og denne forfatter. Programmet omfattede ikke kun smukke danske sange af Peter Heise, Carl Nielsen og Matti Borg, men også albanske sange af Lola Gjoka, sunget af de danske æreskunstnere.

Koncertens skønhed, især Andersens og Sjöbjergs sang, bevægede alle de fremmødte. Som Kemal Libohova, en meget vigtig drivkraft bag denne begivenhed, sagde, havde hans bedstemor endelig fået den fejring, hun fortjente.

En mindre mindekoncert, arrangeret af den danske konsul i Albanien, blev afholdt for diplomater på kunstgalleriet Kalo den 5. juni, Danmarks grundlovsdag. Den afsluttende koncert blev afholdt i den smukke koncertsal i Orthodox-kirkens kulturcenter i Tirana.

Fejringen af Olga Schweizer skabte en enorm interesse for hende. Mellem koncerterne i Libohova og Tirana sendte det populære albanske nationale tv-program "Ura" (Broen), som når ud til den albanske diaspora i hele verden, to væsentlige interviews om hendes liv. Det første program interviewede de albansk-danske freelancejournalister Ibrahim Xhemajli og Ixhet Lutfiu, som havde dokumenteret historien om Schweizer for tre år siden. Det andet interview blev gennemført med denne forfatter som arrangør af koncerterne.

Olga Schweizers eksempel kan være en inspiration til mod for mange, da vi lever i en tid, der kræver mod af flere og flere af os til at stå op for fred og retfærdighed, som i Sydvestasien, hvor folkemordet på det palæstinensiske folk fortsætter i Gaza, eller i NATO's krig i Ukraine, som må stoppes, før den bliver en atomar tragedie for hele menneskeheden. Må mindet om Olga Schweizers heltemodige

handling for at redde sine medmennesker, selv med risiko for sit eget liv, inspirere os til at handle for menneskeheden, og må en musikalsk dialog mellem kulturer udvides og lægge grunden til fred mellem nationer og folk.

Boks: Masterclass med Gitta-Maria Sjöberg i Korca, Albanien
Den kendte danske operasangerinde Gitta-Maria Sjöberg holdt en todages masterclass på musikskolen Tefta Tashko, der er opkaldt efter en albansk operasangerinde, hvis sang fangede hjerterne i hele den nye nation. Skolen, både grundskole og gymnasium, integrerer instrumentalspil, sang og maleri i læseplanen). Skolen ligger i Korca, som engang blev kaldt "lille Paris", en smuk gammel by i det sydøstlige Albanien, tæt ved Ohrid-havet, med en lang kulturel tradition, herunder musik. Korca var hjemsted for den albanske bel canto-sangerinde Jergjia Filce Truja. Da hun vendte tilbage til Korca efter at have afsluttet sine studier i Rom, var hun så heldig, at den første albanske pianist, Lola Aleksi Gjoka, var vendt tilbage til Korca på samme tid. Sammen begyndte de at give klassiske koncerter i Korca og andre byer. Den hidtil ukendte lyd af sange og arier af Schubert, Beethoven, Puccini og Verdi blev så elsket af befolkningen, at deres smukke musik dannede grundlag for en kulturel renæssance, der begyndte i slutningen af 1920'erne og begyndelsen af 30'erne.

Fem studerende deltog i masterclassen. Sjöberg var forbløffet over disse unge talenter på grund af kvaliteten af deres uddannelse og sangernes udviklede stemmer. De studerende var til gengæld meget begejstrede for at lære nye aspekter af sang, og absorberede alt hvad de kunne i løbet af de to dage.

En koncert for de studerende og Sjöberg, tilegnet Lola Gjoka, blev arrangeret af skolens direktør i samarbejde med byen på byens kunstgalleri. Nyheden om hendes besøg og masterclass spredte sig hurtigt og skabte begejstring i hele byen. Selv det nationale tv lavede en dokumentar, som blev sendt i nyhederne, om masterclassen og koncerten. Sjöberg viste sin respekt for albansk kultur ved at synge en albansk sang under

koncerten. Ilir Zguri, direktør for Tefta Tashko, var meget glad for og beæret over Gitta-Maria Sjöbergs arbejde og udtrykte håb om yderligere samarbejde i fremtiden.

Download (PDF, Unknown)

You can subscribe to EIR [here](#).